

Gjennom Forskrift om kompetansekrav for leger (kompetanseforskriften) og spesialistforskriften har kommunene fått styrket sitt ansvar for spesialistutdanning av leger. Kompetanseforskriften setter blant annet krav til at alle leger med kliniske oppgaver i kommunen skal være spesialister eller under spesialisering i allmenntmedisin (kompetanseforskriften §3).

Spesialistforskriften regulerer gjennomføringen av utdanningen. Alle kommuner med leger i spesialiseringens del 2 og 3 skal være registrerte utdanningsvirksomheter og tilby helhetlig utdanningsløp og veiledning (spesialistforskriften § 19).

I Prop. 1 S (2019-2920) for Helse- og omsorgsdepartementet ligger det inne midler til tilskuddsordning for fastleger som er under spesialisering i allmenntmedisin i kommuner med rekrutteringsutfordringer. Tilskuddsordningen forutsetter en kommunal egenandel. Tilskuddet er i utgangspunktet for næringsdrivende fastleger. ALIS-avtaler er avtaler mellom kommune og leger i spesialisering i allmenntmedisin om særskilte rekrutteringstiltak som går ut over og kommer i tillegg til plikter og rettigheter som følger av spesialistforskriften. I 2019 er det gitt tilskudd til ALIS-avtaler for både ansatte og næringsdrivende fastleger.

Det gis også tilskudd til kommuner for å kompensere for kostnader til veiledning av leger i spesialisering i allmenntmedisin (ALIS). Dette tilskuddet gis også ved veiledning av kommunalt ansatte leger (fastlønn).

Overordnet mål

Gjennom å bistå kommunene skal ALIS-kontorene bidra til rekruttering og tilrettelegging for spesialisering og til trygghet for legen gjennom spesialiseringsløpet. Målet er å redusere terskelen for å starte i spesialisering i allmenntmedisin og/eller å gå inn i allmenntmedisinvirksomhet.

Ny spesialistutdanning er i seg selv et rekrutteringstiltak. Alle kommuner med ALIS skal kunne tilby forutsigbare utdanningsløp med veiledning, supervisjon og læringsaktiviteter. ALIS-kontorene skal rådggi og bistå kommunene i planlegging, etablering og oppfølging av utdanningen.

For kommuner med rekrutteringsutfordringer kan det være behov for å tilby mer tilrettelegging enn det legen har krav på etter spesialistforskriften og kompetanseforskriften. ALIS-kontorene skal bistå og rådggi kommunene i arbeidet med ALIS-avtaler. Med ALIS-avtale menes avtale mellom kommune og ALIS om særskilte rekrutteringstiltak, som går utover, og kommer i tillegg til, plikter og rettigheter som følger av spesialistforskriften. ALIS kan være i privat næringsdrift eller ansatt i kommunen.

Plassering og organisering

Det opprettes 5 ALIS-kontorer som til sammen skal dekke hele landet. Det er inngått avtale med kommunene Bodø, Trondheim, Bergen, Kristiansand og Hamar som påtar seg

oppgavene som beskrevet i dette mandatet. De tre førstnevnte skal dekke kommunene i hhv. Helse-Nord, Helse Midt-Norge og Helse Vest. I Helse Sør-Øst er det gjort en desentralisert plassering av kontorene. Disse kontorene må jobbe sammen for å dekke hele regionen inkludert samarbeid med Oslo.

Arbeidsgiveransvaret knyttes til vertskommunen.

Kontorene skal ha et kontaktnett med alle kommunene i sin region. Rekrutteringssvake kommuner skal vies spesiell oppmerksomhet.

Oppgaver for ALIS-kontorene

1) ALIS-avtaler

ALIS-kontorene skal rådggi og bistå kommunene i arbeidet med ALIS-avtaler for kommuner med rekrutteringsutfordringer.

ALIS-avtaler kan for eksempel inneholde avtale om mer veiledning enn kravet i forskriften tilsier, gjennomføring av læringsaktiviteter, nettverkssamlinger for leger i spesialisering, inntektsgaranti og/eller kompensasjon for lave innbyggerlistetall. Se også regelverket for tilskudd til ALIS-avtaler for næringsdrivende fastleger.

ALIS-kontorene skal:

- Rådggi kommunene om rekrutteringstiltak som kan inngå i ALIS-avtaler
- Bistå med maler for ALIS-avtaler
- Innhente og formidle erfaringer med de ulike tiltakene

Selve avtaleinngåelsen og de juridiske forpliktelsene tilknyttet avtalene er den enkelte kommunes ansvar.

2) Utdanningsplaner

ALIS-kontorene skal gi støtte og rådgivning til kommunene som registrerte utdanningsvirksomheter om planlegging, tilrettelegging og gjennomføring av spesialistutdanningen i allmennmedisin, jfr. Helsedirektoratets anbefalte utdanningsplan i allmennmedisin.

ALIS-kontorene skal ikke overta kommunenes oppgaver, men bidra med koordinering og rådgivning på tvers av kommunene og i den utstrekning kapasiteten tillater.

Dette innebærer:

Bistå i arbeidet med helhetlig utdanningsløp (læringsarenaer)

- Etablere samarbeid mellom kommunene
- Etablere samarbeid med helseforetak/sykehus i egen region om utdanningsstillinger for LIS i allmennmedisin inkl. å bistå i utarbeidelse av avtaler mellom kommuner og mellom kommuner og foretak.

Bistå kommuner med å skaffe kvalifiserte veiledere

- Skaffe oversikt over tilgjengelig veilederkapasitet og formidle dette ved behov, ev. opprette en veilederpool.
- Bistå ved utdanning/kvalifisering av veiledere for eksempel ved formidling av aktuelle, eksisterende tilbud og/eller ved å gjennomføre egne veiledersamlinger.

Bistå kommunene med regionalt/nasjonalt å utvikle, gjennomføre og koordinere læringsaktiviteter

- Utvikle maler for og rådgi om gjennomføring av læringsaktiviteter for felles kompetansemål (FKM) og for kliniske læringsmål utover kurs som arrangeres i regi av Legeforeningen.

3) Nasjonal utdanning

Kontorene skal samarbeide seg imellom for å dele erfaringer, sikre nasjonal lik utdanning på tvers av regioner og unngå dobbeltarbeid.

Kontorene bytter på å ha en nasjonal koordinerende funksjon/rolle, med en funksjonstid på 2 år.

Koordinerende ALIS-kontor vil ha følgende oppgaver:

- Ta initiativ til fordeling av oppgaver mellom kontorene.
- Sekretariatsfunksjon for ALIS-kontorenes felles aktiviteter
 - Sørge for innkalling, møteledelse og referat fra fellesmøter
 - Ansvar for å oppdatere og arkivere felles rutiner og prosedyrer som utarbeides av ALIS-kontorene.

ALIS-kontorene skal etablere samarbeid med Legeforeningen og med de regionale utdanningssettene for helseforetakene og ha faste møter med Helsedirektoratet.

ALIS-kontorene skal på enklest mulig måte utvikle og vedlikeholde en felles nettside for LIS i kommunehelsetjenesten/spesialitetene allmenntidmedisin.